

KEERPUNTEN IN DE GESCHIEDENIS

Richard Tames, *De stoommachine. Een doorbraak in de energie*; Karen Price Hossell, *De moord op J.F. Kennedy. Einde aan vrede en onschuld*; Richard Tames, *Hiroshima. De schaduw van de bom* (Ars Scribendi/Corona: Etten-Leur 2004), 32 blz., prijs per deel € 13,50.

De reeks Keerpunten in de geschiedenis van educatieve uitgeverij Ars Scribendi bevat twintig delen die de meest uiteenlopende onderwerpen behandelen: onder meer Pearl Harbor, de val van de Berlijnse muur, de Lange Mars, de val van Saigon en de moord in Sarajevo. Allemaal momenten die aan ons bestaan een zekere wending gaven. Niet alleen politieke evenementen: er zijn ook opvallende the-

ma's over penicilline, de relativiteitstheorie van Einstein, atoomsplijting en de ontdekking van het poliovaccin.

Net als alle andere series van deze uitgever zijn de Keerpunten verpakt in stevige monkey-proof banden. Het zijn vertalingen uit het Engels. De doelgroep wordt aangeduid als lezers van tien tot zestien jaar oud. De auteurs zijn van vele markten thuis; zo tekent Richard Tames voor uiteenlopende onderwerpen als de uitvinding van de boekdrukkunst, de landing op de maan en het einde van de apartheid.

In korte hoofdstukken (niet meer dan twee pagina's lang) wordt het onderwerp gepresenteerd, uiteraard begeleid door de nodige illustraties en kaartjes. Elk deel begint met een instap: een kort hoofdstukje dat een indruk geeft van het belang van het onderwerp, en eindigt met een chronologisch overzicht, een verklarende woordenlijst en een register. In de kantlijn staan hier en daar bronnen of illustratieve teksten. Alle vetgedrukte woorden worden in de woordenlijst uitgelegd. De tekst is zo eenvoudig dat ook leerlingen van basisschool deze zelfstandig moeten kunnen lezen.

De thema's van de drie delen die ik inzag, ontbreken zelden op het repertoire van de doorsnee-geschiedenisdocent. Het deel over de stoommachine van James Watt (van Richard Tames) zet de werking van stoomkracht uit, vertelt persoonlijke wederwaardigheden van James Watt en George Stephenson, en geeft uiteraard het immense belang aan van de stoommachine voor onder meer de katoenproductie en het vervoer per spoor en te water. Het boekje over Hiroshima geeft kort de groei van Japan naar wereldmacht, culminerend in wo 11, schakelt over op Einstein en Oppenheimer, schetst de militaire situatie in het voorjaar van 1945, en geeft na de inslag van de bommen op Hiroshima en Nagasaki de lijdensweg van de nabestaanden weer en de wederopbouw van Japan. Ook stipt het de problemen aan die verband houden met de nuclearisering van de wereld. Het deel over de moord op Kennedy geeft een indruk van

het Amerika van de jaren vijftig en zestig, een biografische schets van Kennedy, diens New Frontier-programma, de kwesties Cuba en Berlijn en de burgerrechtenbeweging. Na de moord in Dallas als traumatisch focuspunt komen de rouw, de Warren-commissie en Amerika's verloren onschuld aan bod. Als erfenis van de vermoorde president wordt hoofdzakelijk het ruimtevaartprogramma genoemd.

De reeks Keerpunten verdient een plaatsje in elke schoolbibliotheek en/of geschiedenislokaal. De docent kan ze zonder veel problemen uitreiken voor kleine persoonlijke opdrachten. Inmiddels zijn ook verschenen: van Alan Morton *De relativiteitstheorie van Einstein* en van Guy de la Bédoyère *Het eerste poliovaccin*. Prijs per deeltje € 13,50.

Jan van Oudheusden

RENAISSANCE

Hans Ulrich, *Paolo, Leonardo da Vinci's leerling* (Van Goor: Amsterdam 2004), 125 blz., € 12,95.

Hans Ulrich was jarenlang docent geschiedenis aan het Stedelijk Gymnasium in Leiden. Naast zijn werk schreef hij schoolboeken voor zijn vak. Paolo is zijn debuut op het terrein van de fictie.

In het verhaal zien we de gebeurtenissen door de open van de ik-persoon: Paolo Nasi. Het is 1478 en in de stad Florence wordt het leven bepaald door twee rivaliserende families; de Pazzi en de Medici.

Paolo, zoon van een wolbewerker, is in dienst van Leonardo da Vinci. De meester maakt hem vertrouwd met de geheimen van de schilderkunst en de techniek. Hij verbaast zijn leerlingen voortdurend met al zijn uitvindingen. Op een goede dag komt Giuliano de Medici naar de werkplaats en maakt een praatje met Paolo, die daar erg van onder de indruk is. Zou het kloppen wat iedereen zegt? Dat hij zo op Giuliano lijkt? En waarom zegt Leonardo dat hij maar aan zijn moeder moet vragen hoe dat zit?

Als Paolo er ook nog eens achter komt dat de Pazzi een moordaanslag beramen op de Medici, weet hij niet hoe snel hij moet uitzoeken hoe het zit.

Maar hij kan niet voorkomen dat Giuliano in de Dom wordt vermoord tijdens een kerkdienst. Lorenzo de Medici weet te ontsnappen en zijn wraak is verschrikkelijk. Alle Pazzi's en hun relaties worden op brute wijze vermoord. Paolo's moeder is ontroostbaar. En Paolo beseft ook waarom. Hij is de zoon van Giuliano. Zijn moeder werkte ooit als dienstmeisje voor de Medici.

Ulrich weet zich goed in te leven in de elfjarige hoofdpersoon. Zijn taalgebruik is beeldend en ondanks de vele florentijnse begrippen die hij hanteert weet hij de lezer tot het einde te boeien met dit goed

